ZE DNE

Plenární schůze notářů pražského komorního obvodu konala se v Praze dne 3. března t. r. za předsednictví presidenta Dra Čulíka a za účasti delegátů všech notářských komor v republice. Předmětem jejím by o zaujmouti stanovisko k rozeslané osnově zákona o zárukách a depositech veřejných notářů, o podpůrném osobním ručení blízkých osob, o záručním fondu a o zastupování veřejných notářů.

Předseda, uvítav všecky přítomné a zejména delegáty cizích komor, věnoval vřelý projev uznání, lásky a oddanosti panu presidentu republiky, Dru T. G. Masarykovi, k jeho vzácnému životnímu jubileu, a za spontánního souhlasu všech přítomných odeslal panu presidentu republiky pozdravný a holdovací telegram všeho notářstva.

Na to referoval předseda stručně o dosavadním postupu prací na této osnově, o němž jsme referovali již v čísle minulém. K návrhu Dra Zmeka probral jednatel Spolku notářů čsl., Dr. F. Janatka, stručně celý obsah nové osnovy.

Osnova ta jest přepracováním původní osnovy, o níž bylo referováno již v minulém čísle tohoto časopisu; jest rozšířena o 2 články, totiž o článek I., který obsahuje úpravu názvu na »veřejný notář«, a o článek VI., který upravuje zastupování veřejného notáře kandidátem notářství, konajícím u něho praxi. Proti původnímu znění jsou články o zvýšení kaucí (II.), o depositech (III.) a o podpůrném ručení blízkých osob (IV.) změněny celkem nepatrně. Čl. V. o záručním fondu za deposita jest však změněn dosti podstatně. Záruční fond, jednotný pro celou republiku, má býti samostatnou právnickou osobou, a spravovati jej má pětičlenný správní výbor, volený presidenty všech komor. Tento fond má sloužiti na úhradu zpronevěřených deposit, pokud se úhrada jich nestane ze jmění veřejného notáře ani z jeho kauce. Nárok na náhradu však nepřísluší deponentům, kteří svěřili notáři depositum, aby unikli svým soukromo či veřejnoprávním závazkům, nebo kteří umožnili zpronevěru vlastní hrubou nedbalostí. Do tohoto fondu musí každý notář platiti roční příspěvek, který důvodová zpráva kalkuluje ročně na 4.000 Kč, a to až do výše jedné třetiny své kauce, tedy do 16.666 Kč. Kdyby však jmění záručního fondu nestačilo k úhradě všech defraudací, může ministr spravedlnosti k tomu cíli vyvlastniti poměrnou část všech notářských kaucí, nejvýše polovici, a to i opětovně; veřejní notáři jsou v takovém případě povinni své kauce doplniti na původní výši ve lhůtě, kterou stanoví ministr spravedlnosti, nejdéle však do tří let, jinak pozbudou notářství. Kdyby pak ani toto opatření nestačilo k úhradě všech defraudací, může ministr spravedlnosti nařídíti, aby všichni notáři odvedli do určité lhůty potřebné částky na uspokojení všech nároků; tyto částky mají býti odstupňovány podle základu výdělkové daně jednotlivých notářů.

Záruční fond má vyhražen postih na náhradu vyplacených částek jak proti notáři-defraudantu, tak i proti osobám za něho ručícím podle čl. IV. Dosáhne-li jmění fondu výše jedné třetiny všech notářských kaucí a pokud neklesne pod tuto výši, může býti upotřebeno přebytků se souhlasem ministra spravedlnosti na podporu bývalých notářů a kandidátů notářství, nemajetných a výdělku neschopných, jakož i vdov a sirotků po notářích a kandidátech.

Celé ustanovení tohoto článku o záručním fondu může býti suspendováno po dobu, po kterou všichni veřejní notáři budou pojištěni proti škodám, k jejichž úhradě jest záruční fond určen. Taková pojišťovací smlouva podléhá ovšem předběžnému schválení ministra spravedlnosti.

Podle čl. VI. může veřejného notáře zastupovati každý kandidát notářství, konající u něho praxi, při přípravě úředních prací, úmrtních zápisech, zapečetění pozůstalostí a při dražbách věcí movitých; kandidát, který vykonal již praktickou zkoušku, může býti notářskou komorou zmocněn, aby veřejného notáře zastupoval, je-li tento jinak zaneprázdněn, i při inventurách, projednávání pozůstalostí, dobrovolných odhadech a dražbách, a má-li alespoň tříletou praxi, i při legalisacích, vidimacích a protestacích. Veřejný notář ručí ovšem za jednání kandidátovo celým svým jměním.

Čl. VII. obsahující ustanovení společná a závěrečná, stanoví zejména povinnost, aby veřejní notáři uhradili podle tohoto zákona i všecky defraudace, které vznikly po 1. lednu 1932 a nejsou dosud uhrazeny.

Po té dal předseda ihned přečísti projev notářské komory pražské, který byl jednomyslně přijat na včerejší komorní schůzi, a který jako připomínky k osnově má býti zaslán ministerstvu spravedlnosti. Ke všeobecné žádosti uveřejňujeme tento projev v plném znění:

Notáři v zásadě souhlasí se změnou názvu dle čl. I., se zvýšením kaucí dle čl. II., s úpravou agendy depositní dle čl. III., s osobním ručením blízkých a j. osob dle čl. IV., a se zastupováním notářů kandidáty dle čl. VI. Výhrady zde činěné týkají se pouze úplnějšího a účelnějšího propracování některých ustanovení, jakož i zmírnění některých nemístně přísných sankcí, a jsou uvedeny níže.

Rozhodně však odmítají notáři ustanovení o rozšíření objektivního rozsahu ručení notářských kaucí dle čl. II., dále celé kolektivní ručení způsobem, uvedeným v čl. V., a zpětnou účinnost tohoto kolektivního ručení dle čl. VII. Navržená koncepce těchto ustanovení jest nejen pro notáře velmi nespravedliva, odporujíc přímo základní pojmové náplni každé právní formy, nýbrž i nesociální, vyhražujíc povolání notářské jen zámožným vrstvám, které jsou s to hraditi zvýšená a nikterak nelimitovaná nová finanční břemena.

Příkrá a ponižující ustanovení tato nejsou ani odůvodněna, vždyť notářstvo samo jako jediný ze všech stavů osvědčilo v případech zpronevěr skutkem kolegiální solidaritu, dobrovolně uhradilo škody, vzniklé defraudací Kučerovou v Rychnově nad Kněžnou, učinilo opatření, aby byly uhraženy i později se vyskytnuvší případy, a samo navrhlo dostatečná opatření k zamezení jakýchkoliv škod v budoucnosti.

Ustanovení osnovy vycházejí z nebezpečné praesumpce kolektivního ručení za škody, způsobené trestným činem jednotlivce. Tím se zavádí dosud neznámé generalisování viny na celý stav, a zodpovědnost za trestný čin a následky z ní vyplývající se přesouvají na všecky naprosto bezúhonné, poctivé kolegy provinilcovy — tedy zjev s jakým se neshledáváme u žádného jiného stavu, jaký je dosavadnímu našemu právnímu řádu úplně cizí, a s jehož obdobou se nesetkáváme ani v zákonodárství jiných států. Také by toto ustanovení v soukromoprávním styku mezistátním prestiži našeho státu velmi málo prospívalo! Toto přesouvání viny, jež se musí každého poctivého muže co nejtíže dotknouti, se nezavádí jen pro futuro pro nastávající adepty našeho stavu, — kteří by s touto skutečností musili počítati, než se pro vstup k notářství rozhodnou, — nýbrž postihuje ihned všecky notáře dokonce se zpětnou účinností, imputujíc jim spoluvinu zločinu, na kterém neměli nejmenší účasti, ba o kterém neměli ani vědomosti, ukládajíc jim za zločin jimi nespáchaný těžký peněžitý trest, a ohrožujíc i do budoucna jakoukoliv jistotu jejich jmění, nahospodařeného pro zabezpečení existence jich samých a jejich rodin.

Kolektivní ručení může se vztahovati jen na škody nezaviněné, způsobené vyšší mocí nebo náhodou, nebo zaviněné nejvýše opomenutím povinné péče; ve všech těchto případech jest principem veškerého pojišťování. Ukládati však autoritativně stejné ručení i za škody způsobené komissivním deliktem jednotlivce považujeme za povážlivý justiční omyl, poněvadž tu není žádné příčinné spojitosti mezi vinou a trestem. Nejde ani o culpu in eligendo, vždyť na ustanovení onoho defraudanta neměli notáři žádného vlivu. Jak mohlo by býti požadováno ručení za osoby, které ministr spravedlnosti jmenuje notáři nebo soud ustanoví substituty uprázdněných míst i přímo proti návrhu komory? Vždyť komory nemají dosud a nemohou se domoci ani práva presentačního, ba ony ani nemohou s účinkem odepříti zápis nevhodného kandidáta do seznamu kandidátů notářství, ježto rekursní soud takové zamítnutí zpravidla zruší, čímž i tuto možnost obrany stavu proti nežádoucím živlům jim odnímá a výběr jen nejlepších adeptů znemožňuje. A tak jsme stále svědky toho, že stav, jenž jest nositelem veřejné víry, se stává útočištěm též oněch právníků, kteří se jinde pro nedostatečné schopnosti a způsobilosti uplatniti nemohou, a k notářství se uchylují jen proto, že se jim jejich dosavadní praxe do praxe notářské v plném rozsahu započítává.

Notáři nemohli by tudíž přijmouti toto autoritativní přesunutí odpovědnosti i náhrady škody ze zločinu svého kolegy jako zasloužený trest, nýbrž jako násilný zásah do nabytých práv, který bude u nespravedlivě poškozených budíti pocit křivdy, utrpěného násilí, jakým de facto tato autoritativní expropriace části jmění notářova nesporně jest, a tím ubíjeti vědomí spravedlnosti a mravnosti. Přímo zákonem by se zde tedy dekretovalo zlo, které ovšem plodí a bude vždy plodit zase jen zlo.

Tyto následky měly by býti odměnou za šlechetnost a dobrou vůli, kterou notáři projevili a osvědčili skutkem již v případě Kučerově, a kterou hodlají — setkají-li se ovšem s dostatečným porozuměním vlády a zákonodárných sborů — osvědčiti i v případě Patschově.

Máme též důvodné obavy, že veliký záruční (správně uhrazovací) fond, jenž by měl podle této osnovy býti zřízen, dále demoralisující přesunutí odpovědnosti na celý stav a naprostá nejistota notářova jmění budou jednak u slabších charakterů opakování zpronevěr spíše podporovati, poněvadž vědomí vlastní zodpovědnosti povážlivě oslabují, jednak budou u nespravedlivě poškozených bezúhonných kolegů vzbuzovati vědomí bezpráví a bezmocnosti proti témuž, tedy nespravedlivosti právního řádu, kteréž jest s to i jejich vlastní poctivost strašlivě ohroziti.

Právně je tedy navržené kolektivní ručení v přímém rozporu se zásadami spravedlnosti i morálky.

II. Taktéž nesrovnává se ani se základními principy hospodářskými, jestliže zákon ukládá určitému stavu nová a vysoká břemena, aniž se současně stará o možnosti jich úhrady. Navržená osnova přinesla by nám nejen velké jednorázové výdaje, nýbrž i značně vysoké opětovné platy bez jakéhokoliv limitu, předem nekalkulovatelné, a tím úplnou nejistotu notářova jmění:

V čl. II. nařízené jednotné zvýšení kaucí postihuje zvlášť tíživě ony sociálně slabé, kteří si dosud na svých místech nemohli ušetřiti 50.000 Kč na novou kauci, která se proti dosavadní zvyšuje ve většině případů 25krát. Pojištění proti povinnému ručení na 50.000 Kč stojí dosud cca 500 až 700 Kč. Bude-li však objektivní rozsah tohoto ručení rozšířen i na nároky z kolektivního ručení podle § 15, odst. 4., jest otázka, zda pojišťovny přijmou takové pojištění vůbec, a v kladném případě za jak vysoké premie. Jednáme v tomto směru již delší dobu s předními velikými pojišťovacími ústavy, avšak do dnešního dne jsme neobdrželi dostatečných ofert, ježto riziko se zdá pojišťovnám za daných předpokladů velmi značné. Nezávazné projevy, jakých se nám dosud dostalo, předpokládají roční premie na takovéto pojištění kauce nejméně 1.200 Kč, při čemž ještě počítají s limitováním rizika, čehož však osnova postrádá. Dlužno tedy předem vyčkati vyřešení této otázky, poněvadž při nemožnosti tohoto pojištění jako náhrady za složení kauce by mnoho notářů bylo v důsldku kruté sankce zbaveno míst. Na zápůjčky spoléhati nemohou, když pro naprostou krisi úvěrovou nelze sehnati ani malých zápůjček do prvého pořadí na nejlepší hypoteky, a nad to notář v důsledku navrženého zákona by se stal dlužníkem velmi nejistým.

V čl. III. nové depositní knihy (deníky a hlavní knihy) znamenají nejen nové výdaje jednorázové, nýbrž i stálou nákladnější manipulaci s nimi. Příslušná ustanovení osnovy dlužno doplniti ustanovením, že tyto knihy jakož i zápisy do nich činěné a stvrzenky z nich vydávané jsou kolku a poplatku prosty, poněvadž tyto nové předpisy slouží jen zájmům veřejným, totiž ochraně občanstva před zpronevěrami a umožnění stálé evidence a řádné kontroly všech deposit. Jinak znamenalo by nové ustanovení zase jen ztížení konkurence notářů s advokáty a jinými depositáři, kteří podobných předpisů nemají. Kromě toho předpokládá tento článek zvláštní odborné revise deposit, tedy zvýšený náklad komor a tím i vyšší komorní příspěvky.

V čl. V. a VII. ukládají se notářům:

a) Úhrada zpronevěr od 1. ledna 1932 (§ 25, odst. 3). Celková výše zpronevěřených a dosud neuhražených částek není dosud známa, a rovněž nevíme, nejsou-li některé případy latentní; podle dosavadních zpráv kalkulujeme na každého notáře stejnou náhradu as 5 až 8.000 Kč, které by tedy byly notáři ihned a definitivně vyvlastněny.

b) Příspěvek každého notáře do záručního fondu ve výši jedné třetiny kauce, tedy 16.666 Kč 70 h; i když snad jednou by notář nebo jeho dědicové obdrželi tento příspěvek zpět, ztratí přece úroky za celou dobu notářova úřadování, tedy při dnešní obecné výnosnosti všech ukládacích papírů něco přes 5% cca 850 Kč ročně.

c) Možnost vyvlastnění polovice kauce ministrem spravedlnosti pro úhradu zpronevěr, a to i opětovně bez jakéhokoliv omezení; to by ovšem znamenalo naprostou nejistotu notářova jmění a jeho úspor, které si nahospodařil k zabezpečení vlastní rodiny.

Otázkou úhrady těchto břemen se však osnova vůbec nezabývá, odbývajíc v důvodové zprávě tuto kardinální premissu jen povrchním poukazem, že notáři spíše unesou škody plynoucí z trestného jednání svého druha v povolání, než osoby postižené. I když — jak rádi konstatujeme — osnova sleduje nejlepší úmysl zachovati důvěru stavu notářskému, musíme vytknouti, že přehlíží dnešní skutečný stav našich poměrů resp. dokumentuje nedostatečnou informovanost v tomto směru, kteréž ostatně nasvědčuje i nepřípadné srovnání nás s notáři francouzskými a italskými. Tito notáři mají zákonem přesně vymezen a proti jakékoliv konkurenci chráněn široký obor působnosti listinné, osvědčovací, pozůstalostní a sirotčí, tedy úplný monopol a přímus agendy. Regionální záruční fondy mají dosud uzákoněny pouze notáři francouzští, avšak jejich kanceláře mají proti našim povahu podstatně jinou, jsouce zděditelny a převoditelny podobně jako u nás kanceláře advokátní, a mimo to skutečná náhrada škody lpí tu především na postiženém notářském místě, takže nepostihuje bezúhonné kolegy.

My však takového zajištění agendy nemáme, a naše důchodové poměry nejsou již dávno takové, jaké byly v krátké době přechodné konjunktury. Dnes jest celá řada míst, které v pravém slova smyslu jen živoří. Ale i lepší a veliké kanceláře musí dnes dobře počítati a šetřiti, kde se dá, nemají-li překročiti k radikálnímu snížení režie a propouštěti personál, čili rozmnožovati řady nezaměstnaných a ztěžovati tak všeobecnou situaci státu. Pokles agendy ve všech kancelářích jest přímo zarážející, a hlavní příčinou jeho jest naprosto nedostatečné právní vybavení našeho notářství, které za republiky nebylo dosud vůbec zlepšeno, naopak, spíše bylo zhoršeno. Agenda notářů a z ní plynoucí příjmy se v poslední době značně ztenčily nejen v důsledku všeobecného omezení právního a hospodářského života a zhoršení platební způsobi osti klientely, nýbrž hlavně v důsledku konkurence advokátů a pokoutníků nejrůznějšího druhu, kterážto konkurence je proti dřívějšku daleko intensivnější a těžce zasahuje i nejvlastnější obory naší působnosti, v nichž pomalu budeme již jen pabérkovati.

My nemáme výlučné agendy listinné, neboť:

1. Podle judikatury Nejvyššího soudu i obligatorní forma notářského spisu, nařízená zákonem pod neplatností právního jednání, může býti nahrazena pouhou solenisací podle § 54 not. řádu za malou odměnu. I vykonatelnost podle § 3 not. řádu se přiznává listinám toliko solenisovaným, a to i v osnově nového notářského řádu.

2. Soudy přijímají a knihovně provádějí i soukromé listiny o vyložených smlouvách svatebních, jen formálně označené jako smlouvy postupní pod podmínkou uzavření sňatku, a zákonodárce tento postup trpí, třeba že při něm jest občanstvo citelně poškozováno zbytečnými vysokými sazbami poplatkovými místo daleko nižší sazby pro snoubence při smlouvách svatebních, a zbytečnou dávkou z přírůstku hodnoty nemovitostí.

3. V § 8 osnovy nového advokátního řádu jest sepisování listin prohlášeno přímo za povolání advokátů, kdežto notáři jsou podle dosavadních zákonů i podle osnovy nového notářského řádu toliko oprávněni listiny sepisovati.

4. Nejsme nikterak chráněni proti pokoutníkům, kteří dnes vyhotovují a provádějí smlouvy trhové o nemovitostech a živnostech, smlouvy pachtovní, nájemní, zápůjčkové atd., jakož i podání všeho druhu, jejichž nedostatečnou stylisací poškozují ovšem v prvé řadě neuvědomělé občanstvo, a tím, že podle možnosti sepisují místo řádných listin jen svědecké zápisy dle § 19 zák. č. 54/1925, jakož i že své zisky z pokoutnictví nepřiznávají k zdanění, poškozují o vysoké částky na poplatcích a daních i stát. Pokoutnictví kvete zejména v řadách realitních a jiných zprostředkovatelů, kteří při své zpravidla 4% odměně z hrubé ceny (!) si mohou pro tuto činnost vydržovati i jakž takž kvalifikovanou sílu, když sami pro své povolání žádného zvláštního vzdělání nemají a nepotřebují. Tito zprostředkovatelé nabízejí v křiklavých celostránkových insertech bezplatné vyhotovování smluv a podání jako svou službu zákaznictvu, a my jsme proti nim bezmocni, poněvadž ministerské nařízení z roku 1857 jest proti pokoutníkům naprosto nedostatečné, všechny kroky, které podle téhož podnikáme, končí naším neúspěchem, a skutečného zákona, který by nám skýtal řádnou ochranu, se nemůžeme domoci.

My nemáme dále výlučné agendy osvědčovací, poněvadž téměř ve všech úkonech s námi konkuruje soud, a to přímo nekale a nejen u stran chudých resp. při punktech malých. Proč do dnešního dne není na př. uzákoněno, že soud legalisuje pouze prohlášení týkající se osobních

poměrů a majetkoprávní listiny a podání jen do určitého limitu, na př. do 10.000 Kč, nebo proč aspoň se pro vyšší punkta nestanoví poplatek stejný jako u notáře? Co tím uchází státní pokladně příjmů! A jest snad sociálně spravedlivé, aby na př. chudá dělnice platila za legalisaci vojenského svatebního reversu svého ženicha stejně tolik jako bohatý za legalisaci své statisícové smlouvy?

My nemáme dále ani nárok na pevný příděl soudních komisí, které jsou nám přikazovány zpravidla jen podle libovůle referenta, a ještě si mohou strany projednávati pozůstalosti samy, důsledkem čehož nám téměř každá lepší pozůstalost unikne. A k dovršení naší potupy jsme byli ještě podrobeni aktuárům, tedy neprávníkům, kteří přezkoumávají naši práci a určují nám za ni odměnu!

My nemáme konečně ani nikterak chráněn svůj nárok na zákonnou odměnu; podle § 35 not. řádu nesmíme žádaný úkon odepříti, podle § 176 not. řádu však nemůžeme žádati zálohy na odměnu, toliko na hotové výlohy. Důsledkem toho jest dnes mnoho odměn zcela nedobytných, nebo aspoň zamrzlých (u zemědělců a pod. podle zákonů o odkladu exekucí). Notáři sami však nároku na obdobné moratorium nemají, oni musí všecky své závazky platiti ihned a nikdo jim nečeká. Také se přehlíží, kolik nových resp. zvýšených břemen již přibylo notářům od převratu, zejména sociálních dávek za zaměstnance! Při tom však notáři sami nemají žádného pensijního pojištění ani jiného podobného zajištění, a jsou se svými rodinami odkázáni toliko na své úspory, které by jim navrženým zákonem byly úplně ohroženy.

Tak vypadají ve skutečnosti práva a dnešní situace notářů! A do budoucna pohlížíme s vážnými obavami, poněvadž práva jiných stavů se na náš úkor stále rozšiřují, kdežto nám se ukládají jen nové povinnosti, totiž jednak další platy, jednak omezování a ztěžování dosavadní agendy.

III. Také nesmí se přehlížeti, že uvalením dalších ohromných platů, které tato osnova s sebou nese, uzavřelo by se povolání notářské adeptům chudým, třeba sebelépe mravně i odborně kvalifikovaným, a stalo by se jen výsadou bohatých, kteří by si mohli veřejnou víru takto kupovati. To by bylo nejen nesociální, nýbrž i nejvýš nezdravé pro notářství, a jsme přesvědčeni, že by to znamenalo konec notářství i notářstva. Jakákoliv kastovní privilegovanost povolání a stavu notářského nesrovnávala by se ani s principy demokracie.

IV. Zpronevěrami a jim podobnými majetkovými delikty byly postiženy snad úplně všecky stavy a vrstvy: úřady státní i samosprávní, soudy, peněžní ústavy, advokáti, duchovní, korporace a organisace všeho druhu, strany politické atd. Souvisí to s všeobecným poválečným uvolněním mravů, požitkářstvím a snahou rychle se obohatiti i způsoby nezákonnými, jak správně vystihuje důvodová zpráva. Dosud však se nevyskytla u žádného stavu myšlenka, že by náhrada škody mohla býti požadována od poctivých kolegů, a to ani u úředníků, kteří rovněž požívají veřejné víry a spravují deposita, a kteří, jakož i jejich manželky a rodiny požívají proti notářům pensijního zajištění. Také žádný stav netvoří si pro podobné případy uhrazovací fondy, a byla by podobná ustanovení skutečně jen odiosním privilegiem stavu notářského. Všeobecný fond pro ztráty mají pouze peněžní ústavy, do tohoto fondu však neskládají část svého jmění či svých příjmů ústavy samy nebo jejich orgány, úředníci a zřízenci, nýbrž fond tento se tvoří z 3%ní srážky na úrocích ze vkladů, běžných účtů atd., tedy z příspěvků deponentů.

Přijímati a uschovávati deposita jsou oprávněni též advokáti; oni však nemají ani v dosavadních advokátních řádech, ani v osnově nového advokátního řádu podobných ustanovení o nějakém fondu, ba oni nemají ani tak striktních předpisů depositních a přísných sankcí, třebaže mají daleko větší příjmus agendy než notáři. A přece zpronevěr v řadách advokátů bylo daleko více než u notářů, a o náhradu poškozeným se nepostaral nikdo.

V. My sami nechceme dopustiti, aby občanstvo bylo zpronevěrou notáře poškozeno; cíle tohoto hledíme však dosíci především vhodnou prevencí a nikoliv trestáním nevinných a další demoralisací. Vedle řádných kautel depositních, jež ovšem nesmějí vybočiti z rámce účelnosti, buď proto umožněn co nejpřísnější výběr osob, jimž se veřejná víra propůjčuje, a dále buď pod přísným disciplinárním trestem zakázáno notářům každé jednání i chování, které by bylo s to ohroziti bezpečnost hodnot, notářům svěřených, na př. hraní hazardních her, spekulační obchody bursovní a pod.

Jsme dále ochotni svou dobrou vůli dokumentovati opětně skutkem, totiž postarati se mezi sebou o dobrovolnou náhradu nedostávající se částky na krytí zpronevěry Patschovy úměrným rozvržením škody mezi jednotlivé notáře, odpovídajícím únosnosti jejich kanceláří, a zříditi si i autonomní společné kauce, které by sloužily především k dočasnému založení chybících deposit, a pokud by způsobená škoda nemohla býti plně uhrazena postihem vůči notáři - defraudantu a osobám za něho ručícím dle čl. IV. osnovy, jakož i z výtěžků jeho notářského místa, v důsledku defraudace uprázdněného, i ke skutečné úhradě schodku; presunutí úhrady na uprázdněné místo není tak nespravedlivé jako vyvlastnění náhrady od poctivých kolegů, poněvadž nezasahuje nikomu do nabytých práv. Kandidátům tím také neucházejí místa, poněvadž s takovými mimorádnými případy nemohou ve svých nadějích na jmenování kalkulovati; kdyby nebylo došlo ke zpronevěře a s ní související suspensi nebo sebevraždě notáře, nebylo by se místo jeho uprázdnilo.

K převzetí těchto břemen, zejména k těmto těžkým finančním obětem jsme dobrovolně ochotni, osvědčí-li vláda i zákonodárné sbory jen spravedlnost vůči stavu našemu, a splní-li tyto naše minimální, a naprosto spravedlivé i důvodné požadavky:

1. Ustanoví-li, že obligatorní forma notářského spisu, nařízená zákonem pro určité právní jednání pod jich neplatností, nemůže býti nahrazena pouhou solenisací dle § 54 not. řádu č. 75/1871 (tento samozřejmý postulát jest již rozřešen v tomto smyslu v § 178 osnovy nového not. řádu).

2. Rozšíří-li vykonatelnost not. spisu dle § 3 not. řádu na každou soukromoprávní povinnost (což je rovněž již přijato v osnově nového notářského řádu).

3. Umožní-li nám uzávěru stavu proti nežádoucím přestupům kandidátů z cizích praxí ustanovením, že cizí praxe justiční se započítává do praxe notářské nejvýše 1 rokem (přijato v § 10 osnovy not. řádu), a že komory mohou zamítnouti zápis do seznamu kandidátů notářství, mají-li pro to vážné důvody. Tento požadavek je samozřejmým předpokladem pro převzetí kolektivního ručení.

4. Narídí-li respektování obsazovacích návrhů ministrem spravedlnosti, při substitucích pak příslušnými soudy.

5. Upraví-li sazby soudních poplatků za legalisace majetkoprávních listin a podání hodnoty přes 10.000 Kč na výši, odpovídající sazbám notářským. Tím nebude občanstvo nikterak poškozeno, a státní pokladna získá značně vyšší příjem.

6. Poskytnou-li nám řádnou ochranu proti pokoutníkům, která je ostatně i v zájmu občanstva a fisku, jak výše dovozeno, a to buď obligatorním signováním knihovních návrhů a firemních opovědí notářem či advokátem, nebo jiným vhodným opatřením.

7. Uzákoní-li zásadní příkazování všech pozůstalostí k projednání notářům jako soudním komisařům s výhradami pro případ, že by notář tuto agendu náležitě nevyřizoval. Při tomto opatření jsme ochotni vyjíti v otázce sazeb vstříc potřebám občanstva, zvláště při pozůstalostech menších.

8. Vyloučí-li aktuáry z projednávání pozůstalostí, zejména z přezkoumávání a oceňování notářských elaborátů. Je přece nelogické, aby práci právníkovu přezkoumával, a odměnu za ni určoval neprávník. A není také správné, aby v době, kdy soudní kanceláře fungují naprosto nedostatečně, a zároveň ohromné množství nezaměstnaných právníků nemůže nalézti umístění, neprávníci zabírali právníkům místa, místo aby své síly a schopnosti uplatnili ve vedení soudních kanceláří.

Zdůrazňujeme, že tyto požadavky jsou skutečně minimální předpoklady naší existence a možnosti vykonávati povolání notářské naprosto neodvisle, jak toho instituce notářství vyžaduje, má-li své vznešené poslání plniti řádně a účelně, k opravdovému prospěchu občanstva i státu.

Vedle tohoto doplnění osnovy navrhujeme v dosavadní úpravě tyto změny:

V čl. II. § 2, odst. 1. i. f. buďte vyloučeny z objektivního rozsahu ručební povinnosti »nároky z ručení podle § 15, odst. 4«. Dále buďtež v tomto odstavci škrtnuta slova »nebo z činnosti jeho jako správce konkursní podstaty nebo jako vyrovnacího správce, ježto za nároky z těchto funkcí ručí notář již podle konkursního řádu i podle obecných norem veškerým svým jměním, a specielní ustanovení o zvláštní kauci bylo by pro stav notářský potupné, když se žádná kauce nevyžaduje

u advokátů ani laiků, kteří rovněž funkce správcovské zastávají.

Dále buď při tomto ustanovení uvažováno, nebylo-li by sociálně spravedlivější, aby kauce byly odstupňovány obdobně jako dosud, na př. v sídlech okresních soudů 20.000 Kč, v sídlech sborových soudů prvé instance 50.000 Kč a v Praze 100.000 Kč, nebo aby aspoň nově jmenovaným notářům byly povoleny tři roční splátky.

V čl. III. § 6 buď aspoň přibližně determinován pojem hodnot nepatrných, v odst. 2. pak buď škrtnut požadavek předběžného spolupodpisu osoby, která je oprávněna depositem disponovati (správně, která má býti o každé notářově dispositi depositem vyrozuměna), ježto tím by se účel většiny deposit zmařil. Dále buď zde doplněno, že ustanovení tato se nevztahují na směnky odevzdané notáři k protestaci.

§ 7 buď doplněn odstavcem 3 tohoto znění: Depositní knihy, jakož i zápisy do nich činěné a stvrzenky z nich vydávané jsou prosty kolků i poplatků. Důvody pro to jsme uvedli již výše.

§ 9 buď přepracován v tom smyslu, že záruky za splnění jistého účelu složené, musí býti při přeložení do jiného města (ne na jiné místo v tomtéž městě) vždy předány nástupci, neboť zdá se, že ve znění osnovy není vystižena právní povaha deposita notářů, jež ve většině případů nejsou prostá deposita, která by se neztenčená a nezměněná měla vydati jiné osobě neb úřadu, nýbrž obsahují mandát neb smlouvu o dílo, kterýmž notář jest poukázán, aby určitým způsobem s úschovou naložil: na př. má platiti z trhové ceny provedení depurace prodaného objektu, zajistiti a zaplatiti poplatky převodní, daně a dávku z přírůstku atd.

V § 11 nařízená prozatímní suspense buď omezena na případy, kdy notář poruší předpisy o depositech v ě d o m ě ; vždyť může se státi, že depositum převezme notářův úředník nebo koncipient, a notáři to zatají. Odst. 2 buď vypuštěn, ježto nepočítá s odvislostí kandidáta od notáře-zaměstnavatele.

Čl. V. buď v zásadě přepracován a nahrazen autonomními společnými kaucemi, určenými především k dočasnému založení chybících deposit a teprve podpůrně k úhradě schodku, když by celou ztrátu nebylo možno uhraditi postihem na jmění notáře-defraudanta, dále na jmění osob za něho ručících dle čl. IV. osnovy a konečně na jeho notářské místo, v důsledku defraudace uprázdněné. Přesnou textaci tohoto článku ve smyslu těchto zásad dovolíme si navrhnouti dodatečně.

V čl. VI. § 22: do odst. 1 buď vsunut za slova »jakož i při dražbě věcí movitých« další text »a při zastupování stran před soudy a úřady« ...

V čl. VII. § 25 buď škrtnut celý odst. 3.

Ostatní body vyžadují pouze stylistické úpravy a opravy některých redakčních chyb a nedopatření, jež lze provésti bez jednání až při konečné revisi.

Tento projev byl přijat jednomyslným souhlasem všech přítomných. V debatě po něm se rozvinuvší podrobil Dr. Vilímek celé kolektivní ručení v navržené formě ostré kritice a projevil pevnou víru, že pravé slovo nalezne též pravé muže v zákonodárných sborech, kteří nedopustí, aby tato mravně nedůstojná a právnímu řádu odporující ustanovení se stala zákonem. Vicepresident Dr. Dušek z Bratislavy rovněž souhlasí s přednesením projevem a ujišťuje solidaritou slovenských veřejných notářů, která je zde bezpodmínečně nutna. Jest spravedlivo, aby se nám za dobrovolně přinášené oběti dostalo náhrady, a to především přenesením veškeré pozůstalostní agendy, jakož i všech ověřovacích úkonů toliko na veřejné notáře, jak tomu bylo na Slovensku před převratem, tak, aby činnost soudů v těchto oborech byla jen podpůrná. Navrhuje, aby kauce byly valorisovány, avšak jejich dosavadní odstupňování bylo ponecháno. Toliko záruční, nikoliv uhrazovací fondy resp. společné kauce buďte regionální a autonomní. Konečně nutno pracovati k tomu, aby tato předloha nestala se předmětem separátního zákona, nýbrž byla včleněna až do celého nového notářského řádu, jenž by ostatní potřeby našeho povolání i stavu řádně upravil. (Potlesk.) Debaty, která byla stále na vysoké úrovni, se dále zúčastnili pres. Dr. Lepšík, Krajíček, Dr. Rudolf, Řebík, Dr. Řezáč, Dr. Motlík, pres. Dr. Togner, který výstižně připomenul, že důvěru, které se notáři i celý stav těší nelze nadekretovati nějakým zákonem nebo opatřením vlády, tu důvěru si musí každý jednotlivec získati a udržeti sám. Je třeba zdůrazniti, že zpronevěry byly a jsou všude, zejména též v řadách veřejných a peněžních úředníků, advokátů a pod., a pokud škodu z nich neuhradí stát čili veškero poplatnictvo, nehradí škodu tu nikdo. A přece nikoho ani nenapadne, aby i těmto stavům bylo ukládáno kolektivní ručetní, i když jejich příslušníci požívají rovněž veřejné víry, přijímají deposita, a občanstvo je nuceno své zastupování resp. vyřizování svých věcí jim svěřovati. Poukazuje též na nesrovnalosti v praxi, kdy soud na př. bohatému statkáři provede bezplatně stotisícovou zápůjčku ze sirotčí pokladny, avšak nepatrný knihovní pořádek chudým stranám nikoliv. Dr. Vavrouch si stěžuje na nepřiměřeně krátkou lhůtu k podání připomínek, ve které nelze ani osnovu pořádně prostudovati a kolegium svolati, a uvádí, že takové zatížení, jakým nám nová osnova hrozí, nebylo po celou dobu notářství ani myslitelno. Má za možnu dvojí cestu: buď bude nám řádně upravena a chráněna naše agenda, pak by bylo možno kolektivní ručení přijmouti, ovšem s náležitým limitem, nebo budeme nuceni se depositní agendy vůbec zříci, poněvadž toto hrozné zatížení a risiko bychom vůbec neunesli. Přijetím kolektivního ručení v navržené formě stala by se ze stavu notářského společnost s ručením neobmezeným, ve které by však byla společna jen passiva. Osnova není domyšlena též v tom směru, že by podporovala ukrývání majetku notářů, resp. zbavování se téhož; když však notářství bude zbaveno majetku, kdo převezme zajištění rodin notářů? Stát? Notářské povolání by se stalo podnikem hazardním, když by notář měl ručiti za 460 osob, které vůbec nezná. Dále navrhuje, aby nemajetným začátečníkům bylo umožněno složiti kauci ve splátkách, na př. hned 20.000 Kč a zbytek ve třech ročních splátkách po 10.000 Kč, nebo aby kauce byly odstupňovány, jako dosud. Také dává k úvaze námět automatického vzrůstání kaucí tím, že by výtěžky musily býti u kauce ponechávány, resp. při kaučni hypotece by musil býti skládán roční úrok zvláště. Taktéž poukazuje, že garanční fondy projednané loni v dubnu byly vyváženy rozšířením a zabezpečením naší agendy, a dále byly regionální podle jednotlivých zemí; při úhradě škody byl by tudíž nutný především regres na notáře z příslušné země. Příspěvky na úhradu defraudací i do záručního fondu dlužno prohlásiti za srážkové položky při dani výdělkové i důchodové, event. vrácené částky by ovšem byly předmětem zdanění. Připouští, že osnova je přenáhlená, ale je přece jen zarážející její tendence, postihující především poctivé kolegy. Doporučuje též doplněk, aby komora byla oprávněna při objevení zpronevěry ihned nařídíti obdobnou obstávku všeho jmění notářova, jaká nastane při prohlášení konkursu.

Další debaty zúčastnili se ještě Dr. Čulík, Dr. Janatka, Dr. Žejglic, Dr. Fiala a j., jejich projevy se však povětšinou kryly s obsahem připomínek a návrhy již výše zmíněnými.

Delegáti komor si stěžovali též nejen na nerespektování obsazovacích návrhů, nýbrž i na to, že jmenování se uskutečňují teprve po nebývalých průtazích: na př. místo po Dr. Pelcovi v Mor. Ostravě jest uprázdněno již 2½ roku! Těmito průtahy trpí ovšem nejen místa sama, nýbrž i jejich občanstvo.

Schůze byla ukončena srdečným doslovem pres. Dr. Čulíka, jenž vzpomenul na těžké chvíle, které funkcionáři stavu po zpronevěře Patschově a nepřátelské kampani ze známých stran proti našemu stavu v denním tisku rozvířené prožívali, appeloval na solidaritu celého stavu a projevil naději, že i u nás bude notářství upraveno tak, aby se mohlo důstojně postaviti po bok řádně vybavenému notářství států jiných. Dr. F. J.

Schůze odboru »Praha« Spolku notářů československých konala se dne 23. února 1935 v restauraci U Bumbrlíčků v Praze; zahájil ji místopředseda p. notář Josef Křen, který uvítal přítomné, omluvil onemocnělého předsedu, p. notáře Dra Václava Černého z Říčan, a věnoval vřelou a procítěnou vzpomínku nezapomenutelnému bývalému předsedovi Spolku notářů čsl. a vicepresidentu pražské notářské komory, p. notáři Dru Václavu Svobodovi, jehož památku uctili přítomní povstáním.

Po té ujal se slova kandidát notářství, Dr. Alois Žofka, aby promluvil na thema »O z á s t a v n í m p r á v u s m l u v n í m k v ě c e m m o v i t ý m«. Ve své obsáhlé a neobyčejně svědomitě propracované přednášce probral důkladně celou látku, nastíniv problémy, které tato instituce v sobě chová se zřetelem na ochranu zástavního věřitele, zástavce a třetích osob, zejména problém dnes nejvýše aktuelní, jak uvésti v soulad rozpor mezi ochranou zástavce ponecháním zástavy k udržení výdělkových možností a ochranou věřitele i třetích osob před opětovným zastavením neb znehodnocením zástavy. Řečník vylíčil vzory posit. práva, zejména stanovisko pruského Landrechtu, ukázal na příliš stručné řešení v občan. zákoníku, probral důkladně obsáhlou literaturu o věci a srovnal naše právo se vzory cizími. Na konec citoval četnou judikaturu, která — zejména popřevratová — je pro praxi nejdůležitější.

Po ukončení přednášky poděkoval pan předsedající řečníku a vyzval k debatě, jíž se účastnili p. notáři Jan Vaníček, Zde